

Overzicht maatregelen Tijdelijke wet verkiezingen covid-19

In dit document vindt u een overzicht van de maatregelen die worden voorgesteld in de *Tijdelijke wet verkiezingen covid-19*.

Let op:

- Het overzicht heeft betrekking op de Tweede Kamerverkiezing van 17 maart 2021. Streven is om de wet nog vóór de herindelingsverkiezingen van 18 november 2020 in werking te laten treden, maar het is niet zeker of dit wordt gehaald. De gemeenten waar op 18 november een herindelingsverkiezing wordt gehouden zijn separaat geïnformeerd over de werkwijze als de wet niet tijdig voor de herindelingsverkiezingen in werking kan treden.
- Het voorstel voor de *Tijdelijke wet verkiezingen covid-19* is nu in behandeling bij de Tweede Kamer. Onderstaand overzicht gaat uit van de tekst van het wetsvoorstel zoals die op dit moment luidt. De Tweede Kamer kan het wetsvoorstel wijzigen. Als dat gebeurt, zullen de gemeenten daar uiteraard over worden geïnformeerd.

INHOUDSOPGAVE

1. Mobiele en bijzondere stembureaus met beperkte toegang
2. Tellen op een andere locatie
3. 'Reguliere' bijzondere en mobiele stembureaus
4. Locatiegebonden voorschriften
5. Taken stembureauleden
6. Gezondheidscheck
7. Maatregelen bij de ingang van en in de stemlokalen
8. Uitbreiding maximumaantal volmachten
9. Schriftelijk volmachtbewijs
10. Verlenging termijn afleggen ondersteuningsverklaringen
11. Enkele overige maatregelen uit de Tijdelijke wet

1. Mobiele en bijzondere stembureaus met beperkte toegang

De Tijdelijke wet bepaalt dat burgemeester en wethouders (verder: B&W) mobiele of bijzondere stembureaus kunnen aanwijzen waarvan de toegang is beperkt tot kiezers die wonen of verblijven op de locaties waar die stembureaus zitting houden. Deze maatregel is vooral bedoeld voor zorginstellingen waar restricties gelden voor de personen die daar aanwezig mogen zijn, zoals verpleeg- en verzorgingstehuizen. Om de transparantie en controleerbaarheid van de gang van zaken in deze stemlokalen met een beperkte toegang te vergroten, benoemen B&W voor elk van deze stembureaus een of meer personen als waarnemer.

Welke kiezers kunnen worden toegelaten?

- Welke kiezers worden toegelaten, hangt af van de afspraken die de gemeente maakt met de directie of beheerder van het desbetreffende tehuis.
- Als in het tehuis geen bezoek wordt toegelaten, zal de stemming uitsluitend toegankelijk zijn voor de bewoners en evt. het personeel.
- Is er wel bezoek mogelijk, dan kunnen ook de bezoekers worden toegelaten tot de stemming, uiteraard voor zover zij hun stembescheiden bij zich hebben.
- Voor de leden van het stembureau geldt dat elke kiezer die zich meldt met een geldige stempas en een identiteitsbewijs, kan worden toegelaten tot de stemming.

Openingstijden bijzonder of mobiel stembureau met een beperkte toegang

- Een bijzonder of mobiel stembureau met een beperkte toegang hoeft niet, zoals reguliere stembureaus, zitting te houden van 7.30 tot 21.00 uur.
- De huidige Kieswet schrijft voor dat een bijzonder stembureau ten minste acht uur aaneengesloten is geopend. Deze regel is niet van toepassing op bijzondere stembureaus met een beperkte toegang. Dit maakt voor gemeenten maatwerk mogelijk.
- De burgemeester brengt de adressen en zittingstijden van de stembureaus met een beperkte toegang ten minste veertien dagen voor de stemming ter openbare kennis, en maakt daarbij duidelijk dat het gaat om een locatie met beperkte toegang.

Wat is de taak van de waarnemers?

- De waarnemers krijgen als taak om getuige te zijn van het verloop van de stemming bij een stembureau met beperkte toegang, en daarover verslag uit te brengen aan de burgemeester.
- Een waarnemer kan in dat verslag bijvoorbeeld melding maken van eventuele incidenten die naar zijn oordeel invloed hebben op het goede verloop van de zitting. Ook als hij vindt dat het stembureau zijn taken niet naar behoren vervult, noteert hij dat in het verslag. De waarnemer kan in dat geval ook bezwaar maken bij het stembureau. Het stembureau moet dat bezwaar (en zijn eventuele reactie daarop) noteren in zijn proces-verbaal.
- Een waarnemer vervult zijn rol in onafhankelijkheid. Óf, en in welke situatie hij een bezwaar maakt, wordt aan zijn eigen oordeel overgelaten, net zoals ook kiezers zelf kunnen beslissen wel of geen bezwaar te maken ingeval van een onregelmatigheid in het stemlokaal.
- De waarnemer gaat geen discussie aan met het stembureau. Het stembureau draagt de eindverantwoordelijkheid voor wat er in het stemlokaal gebeurt. De waarnemer is daarvan alleen getuige.
- Voor het verslag van de waarnemer wordt een model opgesteld, dat in de loop van dit najaar in de digitale toolkit (www.verkiezingentoolkit.nl) zal worden geplaatst.
- Uiterlijk op de dag na de stemming om 12.00 uur levert de waarnemer het verslag in bij de burgemeester.
- De burgemeester maakt het verslag, tegelijk met het proces-verbaal van het betreffende stembureau, openbaar op de gemeentelijke website. Ook brengt de burgemeester het verslag, samen met het bijbehorende proces-verbaal, naar het hoofdstembureau, en brengt het hoofdstembureau deze documenten naar het vertegenwoordigend orgaan (de Tweede Kamer).

Wie kunnen er als waarnemer worden benoemd?

- De eisen die de Tijdelijke wet aan waarnemers stelt, zijn vergelijkbaar met de eisen die aan stembureauleden worden gesteld.
- Art. E 4, tweede lid, van de Kieswet is van overeenkomstige toepassing. Dat houdt in dat de waarnemer op de dag van de stemming 18 jaar of ouder moet zijn, en net als stembureauleden een training moet hebben ontvangen.
- Uitgesloten zijn de personen:
 - die stembureaulid of plaatsvervangend stembureaulid zijn voor dezelfde verkiezing;
 - die lid zijn van het hoofdstembureau of centraal stembureau voor dezelfde verkiezing;
 - die kandidaat zijn voor de betreffende verkiezing, of lid van het vertegenwoordigend orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden (de Tweede Kamer);
 - die uit het kiesrecht zijn ontzet;
 - die als stembureaulid bij een vorige verkiezing hebben gehandeld of een handeling hebben nagelaten in strijd met het bij of krachtens de Kieswet bepaalde.
- Binnen de hierboven genoemde kaders kunnen B&W zelf bepalen wie zij als waarnemer benoemen. Het ligt daarbij, uiteraard, voor de hand dat zij alleen personen benoemen die naar hun oordeel in staat zijn tot onafhankelijke oordeelsvorming over de gang van zaken in het desbetreffende stemlokaal.

2. Tellen op een andere locatie

De Tijdelijke wet maakt het mogelijk om een stembureau te vestigen op een locatie die *wel* ruim genoeg is om, met inachtneming van de covid-19-maatregelen, een stemming te houden, maar *niet* ruim genoeg is om ook een telling uit te voeren. B&W kunnen voor die stemlokalen een separate tellocatie aanwijzen. Het adres van de tellocatie moet, samen met het gebruikelijke overzicht van de adressen van alle stemlokalen, aan het adres van de kiezers worden bezorgd.

Wat moet het stembureau dat telt op een andere locatie doen na 21.00 uur?

- De stembus blijft gesloten.
- Het stembureau beperkt zich tot een telling van het aantal toegelaten kiezers (de stempassen, kiezerspassen en volmachten), en noteert deze aantallen, plus het totaal, in zijn proces-verbaal.
- Vervolgens tekenen de stembureauleden een verklaring van authenticiteit. Deze verklaring maakt deel uit van het proces-verbaal en is een veiligheidsmaatregel. Door de ondertekende verklaring hebben de leden van het stembureau, wanneer zij op de tellocatie de telling vervolgen, een extra mogelijkheid om vast te stellen dat het proces-verbaal dat zij op de tellocatie gebruiken identiek is aan het proces-verbaal dat zij in het stemlokaal hebben ingevuld. Het model voor het proces-verbaal van het stembureau (model N 10-1) zal hiertoe worden aangepast.
- Daarna doet het stembureau de stempassen, kiezerspassen en volmachten in een of meer pakken, die het verzegelt. Hetzelfde geldt voor de onbruikbaar gemaakte stempassen, kiezerspassen, volmachten en stembiljetten, de niet gebruikte stembiljetten en het register van ongeldige stempassen.
- Het stembureau verzegelt vervolgens de stembus, en stopt zijn proces-verbaal, samen met de sleutel van de stembus, in een enveloppe, die het eveneens verzegelt. Op de stembus worden de naam van de gemeente en het nummer van het stembureau vermeld.
- Totdat de gemeente de stembus heeft opgehaald, staat deze onder verantwoordelijkheid van het stembureau. De stembureauleden moeten ervoor zorgen dat de stembus op slot en verzegeld blijft. Nadat zij de stembus hebben overgedragen voor het vervoer naar de tellocatie, gaat de verantwoordelijkheid over op de burgemeester.

Vervoer stembescheiden

- De burgemeester bepaalt zelf hoe het vervoer van de stembus plaatsvindt, bijvoorbeeld door (de buitendienst van) de gemeente of door een ingehuurd vervoerder.

- De stembus enerzijds en de verzegelde pakken en de enveloppe anderzijds moeten gescheiden worden vervoerd naar de tellocatie. Het vervoer van zowel stembus als verzegelde pakken en enveloppe vindt onder toezicht plaats, dat wil zeggen: door ten minste twee personen. Zo is gewaarborgd dat de stembus niet onbeheerd wordt achtergelaten en altijd onder toezicht staat, ook als de ophaaldienst eventueel stembussen ophaalt bij andere stemlokalen.
- Van elk stembureau worden de stembiljetten vervoerd in een separate stembus. Er worden dus geen stembescheiden van meerdere stembureaus in één stembus vervoerd.

Vervolg telling op de tellocatie

- Eenmaal op de tellocatie vervolgt het stembureau de telling.
- Als het stembureau na de telling van de stembiljetten een verschil constateert tussen het aantal stembiljetten en het eerder op de avond getelde en in het proces-verbaal ingevulde aantal toegelaten kiezers, mag het stembureau de verzegelde pakken met stempassen, kiezerspassen en volmachtbewijzen openen, om deze opnieuw te tellen, en zo het aantal toegelaten kiezers opnieuw vast te stellen.

3. 'Reguliere' bijzondere en mobiele stembureaus

De huidige Kieswet kent al mobiele en bijzondere stembureaus. Ook voor deze 'reguliere' mobiele en bijzondere stembureaus geldt ingevolge de huidige Kieswet dat de stemmen op een andere plaats kunnen worden geteld (zie art. J 1, vierde lid en art. J 6, tweede lid, van de Kieswet). De Tijdelijke wet bepaalt dat ook voor deze 'reguliere' mobiele en bijzondere stembureaus gaat gelden dat het stembureau, vóór het vervoer van de stembescheiden naar de tellocatie, eerst het aantal toegelaten kiezers vaststelt, en de verklaring van authenticiteit tekent (zie paragraaf 2).

4. Locatiegebonden voorschriften

Stemlokalen zijn soms gevestigd in gebouwen (zoals zorginstellingen) waar in verband met covid-19 bijzondere regels gelden.

Stemlokaal

- Het *stemlokaal* is een openbare ruimte. Het is de wetgever die bepaalt aan welke voorschriften kiezers moeten voldoen. Dat betekent dat er tijdens de stemming geen andere eisen kunnen worden gesteld aan personen die zich in het stemlokaal bevinden, dan de eisen die gelden op grond van de Tijdelijke wet (zoals weergegeven in dit overzicht) en de Kieswet.

Gebouw waar een stemlokaal is gevestigd

- Er kunnen ook locatiegebonden regels gelden in een gebouw vóórdat de kiezer het stemlokaal binnengaat (bijvoorbeeld in de gangen).
- Deze locatiegebonden regels kunnen alleen gelden als die regels bij of krachtens de wet zijn bepaald. Dit geldt in het bijzonder voor gevallen waarin die locatiegebonden regels kunnen ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van kiezers, zoals het voorschrift om een mondneusmasker te dragen, of een verzoek om persoonsgegevens (naam, telefoonnummer) ter beschikking te stellen voordat de kiezer een gebouw kan binnentreden.
- Dat betekent dat, wanneer er (landelijk dan wel regionaal) een *verplichting* geldt om een mondneusmasker te dragen, die regel uiteraard ook geldt in gebouwen waar de stemlokalen zijn gevestigd. Maar wanneer er alleen een *dringend advies* geldt om een mondneusmasker te dragen, kunnen kiezers niet alsnog door de gebouwbeheerder verplicht worden om een mondneusmasker te dragen. Als de gebouwbeheerder het dragen van mondneusmaskers verplicht stelt, terwijl er (landelijk of in de desbetreffende regio) alleen een *dringend advies* geldt om een mondneusmasker te dragen, en de gebouwbeheerder niet bereid is om een uitzondering te maken voor kiezers die hun stem

willen uitbrengen, kan er in het desbetreffende gebouw dus geen stemlokaal worden gevestigd.

Uitzondering voor stemlokaal met een beperkte toegang

- Op het voorgaande geldt een uitzondering voor een gebouw waarin een bijzonder of mobiel stembureau zitting houdt waarvan de toegang is beperkt (zie paragraaf 1 van dit overzicht). Die stemlocaties zijn alleen toegankelijk voor personen die toegang tot het gebouw hebben verkregen, en daarmee voldoen aan de voorschriften die door de overheid en/of gebouwbeheerder zijn gesteld.

5. Taken stembureauleden

De huidige Kieswet gaat ervan uit dat er gedurende de zitting van het stembureau ten minste drie stembureauleden aanwezig zijn. De Tijdelijke wet regelt dat er steeds ten minste vier leden aanwezig zijn (onder wie de voorzitter).

Taken

- Het eerste stembureaulid heeft de taak om bij de ingang van het stemlokaal erop toe te zien dat er niet tegelijkertijd te veel kiezers in het stemlokaal zijn, en om, als dat nodig is, aan kiezers te vragen om even buiten het stemlokaal te wachten. Ook vraagt dit stembureaulid aan kiezers om bij het betreden van het stemlokaal hun handen schoon te maken met een desinfectiemiddel, en om in het stemlokaal de aangegeven looproute te volgen en 1,5 meter afstand van anderen te houden.
- Het tweede en derde stembureaulid zitten in het stemlokaal achter de tafel. Voor de doorstroming heeft het de voorkeur dat zij beiden alle taken uitvoeren die zijn genoemd in artikel J 25 van de Kieswet (de identiteit van de kiezer controleren aan de hand van diens identiteitsdocument, diens stempas in ontvangst nemen en de echtheid daarvan controleren, te controleren of het stempasnummer voorkomt in het register van ongeldige stempassen en de kiezer een stembiljet uitreiken). Zo kunnen steeds twee kiezers tegelijk worden toegelaten tot de stemming. Om die reden moeten er twee kopieën van het ROS op het stembureau aanwezig zijn.
Maar het stembureau kan er ook voor kiezen om, bijvoorbeeld op rustige momenten, de genoemde taken te verdelen over de beide leden (bijvoorbeeld: het eerste lid controleert het identiteitsbewijs en de stempas, het tweede lid controleert het register van ongeldige stempassen en reikt het stembiljet uit). Die laatste werkwijze brengt wel het risico mee dat de doorstroming in het stembureau zal stokken zodra het weer drukker wordt.
- Het vierde stembureaulid heeft de taak erop toe te zien dat de kiezer het stembiljet in de stembus steekt (de taak die wordt bedoeld in art. J 26, derde lid, van de Kieswet). Verder moet dit lid ervoor zorgen dat kiezers de 1,5 meter afstand en de hygiënemaatregelen in acht nemen. Ook moet hij ten minste elk half uur de potloden en de stemhokjes reinigen. Verder verzorgt dit stembureaulid de bijstand indien een kiezer daarom verzoekt, waarbij geldt dat de bijstand gegeven wordt met inachtneming van de voorschriften die daarvoor gelden, zoals het uitvoeren van een gezondheidscheck (zie paragraaf 6).

Mogelijkheid tot wisselen van taak

- B&W kunnen zelf bepalen of de stembureauleden gedurende de dag één specifieke taak vervullen, of dat zij elkaar voor een of meer of alle taken kunnen vervangen.
- Ook kunnen B&W besluiten om de schoonmaak-taken (reinen van de potloden, de stemhokjes en de eventueel aanwezige mal met audio-ondersteuning) op te dragen aan een vijfde persoon, die niet tevens stembureaulid hoeft te zijn, voor zover het aantal aanwezige personen in het stemlokaal dit toelaat.

De bevoegdheid om aanwijzingen te geven; ordehandhaving

- Alle stembureauleden krijgen de bevoegdheid om de aanwijzingen te geven die nodig zijn om te zorgen dat de stemming verloopt met inachtneming van de covid-maatregelen.

- Het stembureau geeft de kiezer pas een aanwijzing nadat de kiezer eerst is geattendeerd op de geldende regels en voorschriften, en de kiezer is gevraagd om daar gevolg aan te geven.
- Het ligt voor de hand dat vooral het stembureaulid bij de ingang van het stemlokaal en de voorzitter de kiezer zo nodig attenderen op de geldende regels, en als het niet anders kan ook aanwijzingen geven.
- Aangenomen mag worden dat de kiezer gevolg zal geven aan het verzoek en/of de aanwijzing.
- Maar als de kiezer willens en wetens, ook na een herhaald verzoek, weigert om de geldende regels te volgen, dan kan het stembureaulid dat bij de ingang van het stemlokaal staat besluiten dat de kiezer het stemlokaal niet kan betreden. Als de kiezer al in het stemlokaal is, kan de voorzitter hem vragen om het stemlokaal te verlaten.
- Overigens heeft de voorzitter van het stembureau ook onder de huidige wet al de bevoegdheid om kiezers aanwijzingen te geven en om, in een uiterst geval, de kiezer te vragen het stemlokaal te verlaten (op grond van art. J 35 en verder van de Kieswet).

6. Gezondheidscheck

Kiezers

- De Tijdelijke wet regelt dat uiterlijk vier dagen vóór de dag van de stemming bij alle kiezers informatie over een gezondheidscheck moet worden thuisbezorgd. Voor deze informatie wordt een model vastgesteld, dat tijdig in de digitale toolkit zal worden geplaatst (www.verkiezingentoolkit.nl).
- U kunt de informatie over de gezondheidscheck meesturen met de stempas en/of bij de verzending van het overzicht van de kandidaten.
- De gezondheidscheck bevat een aantal vragen die alle kiezers voor zichzelf moeten beantwoorden. Doel van de gezondheidscheck is dat de kiezer die een of meer vragen met 'Ja' beantwoordt, niet gaat stemmen in het stemlokaal. De kiezer wordt in de informatie geattendeerd op de mogelijkheden om in dat geval een volmacht te geven.
- Bij de ingang van het stemlokaal zijn de vragen van de gezondheidscheck voor de kiezer beschikbaar in de vorm van een poster. Het ministerie van BZK zal deze poster tijdig aan de gemeenten beschikbaar stellen.
- Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat het stembureaulid bij de ingang van het stemlokaal de kiezers actief attendeert op de vragen van de gezondheidscheck. Het is een eigen verantwoordelijkheid van de kiezer om de gezondheidscheck zelf te doen en daaruit zelf conclusies te trekken.

Stembureauleden, tellers en waarnemers

- De Tijdelijke wet regelt dat de gemeente, voordat stembureauleden, tellers en eventuele waarnemers (zie paragraaf 1) met hun werkzaamheden beginnen, bij hen actief een gezondheidscheck moet afnemen.
- U kunt dit bijvoorbeeld telefonisch doen, of op locatie.
- Ook voor deze gezondheidscheck wordt een model vastgesteld, dat tijdig in de digitale toolkit (www.verkiezingentoolkit.nl) zal worden geplaatst.
- Als een stembureaulid, teller of waarnemer een of meer vragen van de gezondheidscheck met 'Ja' beantwoordt, kan hij of zij de werkzaamheden niet beginnen. Betrokkene zal vervangen moeten worden.
- Als een stembureaulid, teller of waarnemer gedurende de dag klachten ontwikkelt, zoals verkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, hoesten, benauwdheid, verhoging of koorts en/of plotseling verlies van reuk of smaak, dan moet hij of zij direct de werkzaamheden staken en indien nodig worden vervangen.

Kiezers die vanwege een fysieke beperking hulp nodig hebben bij het stemmen

- Als een kiezer in het stemlokaal vanwege een fysieke beperking aan het stembureau hulp vraagt bij het stemmen, neemt het vierde stembureaulid actief de gezondheidscheck bij deze kiezer af.
- Als de kiezer een of meer vragen met 'Ja' beantwoordt, kan de hulp niet worden geboden. Het stembureaulid legt de kiezer uit waarom de hulp niet kan worden geboden, en dat de kiezer, als hij het stemlokaal heeft verlaten, een andere kiezer nog een onderhandse volmacht kan geven. De kiezer krijgt zijn stembescheiden terug, moet het stembiljet teruggeven en het stemlokaal verlaten.
- Beantwoordt de kiezer alle vragen met 'Nee', dan kan de hulp worden geboden. Omdat het houden van 1,5 meter afstand bij het geven van de hulp niet mogelijk is, moeten zowel het stembureaulid dat de hulp geeft als de kiezer die de hulp krijgt een mondneusmasker dragen. Het stembureaulid moet ook wegwerphandschoenen dragen.
- Overigens heeft het de voorkeur dat kiezers die hulp nodig hebben zo veel als mogelijk een ondersteuner meenemen uit eigen gezin of huishouden. Voor die persoon geldt immers niet dat hij/zij 1,5 meter afstand moet houden van de kiezer die hulp nodig heeft. Het ministerie van BZK zal hieraan in de voorlichting aan kiezers in aanloop naar de verkiezing aandacht besteden.

7. Maatregelen bij de ingang van en in de stemlokalen

Bij de ingang van en in de stemlokalen moeten hygiënemaatregelen in acht worden genomen, en moeten kiezers en stembureauleden 1,5 meter afstand van elkaar houden. Voor de maatregelen die daartoe moeten worden getroffen, zij verwezen naar het '[Kader voor inrichting van stemlokalen en werkwijze in stemlokalen bij komende Tweede Kamerverkiezing](#)'. De Tijdelijke wet bevat, waar nodig, de juridische grondslag voor de maatregelen uit dit kader.

8. Uitbreiding maximumaantal volmachten

De huidige wet bepaalt dat een kiezer maximaal twee volmachtstemmen mag uitbrengen. De Tijdelijke wet verhoogt dit aantal naar drie. Uiteraard blijft de huidige regel gelden dat de volmachten de volmachtstemmen alleen mag uitbrengen tegelijk met zijn eigen stem, en mits voorzien van een kopie van het identiteitsbewijs van de volmachtgever.

9. Schriftelijk volmachtbewijs

De Tijdelijke wet bevat enkele bepalingen over de schriftelijke volmacht die afwijken van de huidige Kieswet. De termijn voor het indienen van een aanvraag om een schriftelijke volmacht wordt verruimd tot uiterlijk de tweede dag voor de stemming om 12.00 uur. Het aanvraagformulier voor de schriftelijke volmacht wordt in twee delen opgesplitst: een deel voor de volmachtgever en een deel voor de volmachtenemer. Het aanvraagformulier kan langs elektronische weg naar de gemeente worden gestuurd. De gemeente kan het schriftelijk volmachtbewijs langs elektronische weg aan de kiezer verzenden. In deze paragraaf worden de genoemde wijzigingen toegelicht.

Verlenging termijn aanvraag schriftelijke volmacht

- De huidige Kieswet bepaalt dat een schriftelijke volmacht uiterlijk de vijfde dag voor de stemming moet worden aangevraagd.
- De Tijdelijke wet bepaalt dat de kiezer de aanvraag tot uiterlijk de tweede dag voor de stemming (maandag 15 maart 2021) om 12.00 uur kan indienen.
- Na dat moment is de kiezer die een volmacht wil verlenen, aangewezen op het geven van een onderhandse volmacht.

Opsplitsing aanvraagformulier

- De huidige Kieswet gaat ervan uit dat volmachtgever en volmachtnemer gezamenlijk een aanvraagformulier invullen en ondertekenen. Dat kan lastig zijn als de volmachtnemer en volmachtgever geen (fysiek) contact met elkaar kunnen hebben.
- De Tijdelijke wet regelt dat het aanvraagformulier voor de schriftelijke volmacht in twee delen worden opgesplitst in een deel voor de volmachtgever en een deel voor de volmachtnemer.
- De volmachtgever doet het verzoek aan de burgemeester tot het verlenen van een volmacht. De volmachtnemer tekent een verklaring dat hij ermee instemt om namens de volmachtgever als gemachtigde op te treden.
- De volmachtnemer zendt zijn verklaring langs elektronische weg aan de volmachtgever, waarna deze zijn aanvraag (die uit beide formulieren bestaat) langs elektronische weg kan indienen bij de burgemeester.

Elektronische verzending volmachtbewijs

- Het volmachtbewijs voor aanvragen die tot de vijfde dag voor de stemming worden ontvangen, wordt, net als nu, per post verstuurd.
- Komt de aanvraag ná de vijfde dag voor de stemming binnen, dan verstuurt de gemeente het schriftelijk volmachtbewijs langs elektronische weg.
- De kiezer die het volmachtbewijs langs elektronische weg krijgt, ontvangt een A4-versie van het schriftelijk volmachtbewijs. Voor dat formaat is gekozen omdat het makkelijk te printen is.
- De gemeente kan zelf bepalen hoe het volmachtbewijs langs elektronische weg wordt verzonden.
- De minister van BZK zal voor het digitaal te verzenden schriftelijk volmachtbewijs een model vaststellen.
- Om tegen te gaan dat een kiezer de persoonsgegevens op het volmachtbewijs verandert, wordt het model voorzien van lijnpatronen door het gehele document. De gemeente personaliseert het volmachtbewijs met de gegevens van de volmachtgever, en scant vervolgens het volmachtbewijs. Daarna wordt het volmachtbewijs langs elektronische weg naar de volmachtnemer verzonden. Zou de kiezer proberen om de persoonsgegevens op het volmachtbewijs te veranderen, dan zal hij bij die poging de lijnpatronen doorbreken.
- De kiezer moet het volmachtbewijs printen en aan het stembureau overhandigen. Het tonen van het volmachtbewijs op bijvoorbeeld een smartphone volstaat dus niet.
- Bij de controle van het getoonde document kan het stembureau vaststellen of de lijnpatronen zijn doorbroken of niet. Is dat het geval, dan moet het stembureau de schriftelijke volmacht weigeren.
- Uiteraard zal in de instructie aan stembureauleden aandacht worden besteed aan de manier waarop deze controle moet worden uitgevoerd.

10. Verlenging termijn afleggen ondersteuningsverklaringen

Partijen die nog niet in de Tweede Kamer vertegenwoordigd zijn, moeten voor elke kieskring waarin zij aan de Tweede Kamerverkiezing willen meedoen, dertig (voor kieskring Bonaire: tien) verklaringen van kiezers inleveren, waaruit blijkt dat deze kiezers deelname van de betreffende partij aan de Tweede Kamerverkiezing steunen. De huidige wet bepaalt dat kiezers twee weken de tijd hebben om een dergelijke verklaring (op het gemeentehuis) af te leggen. De Tijdelijke wet verlengt deze termijn naar vier weken. Bij de komende Tweede Kamerverkiezing is het afleggen van ondersteuningsverklaringen dus mogelijk van 4 januari tot en met 1 februari 2021 (en, in het kader van het herstel van eventuele verzuimen, van 3 t/m 5 februari 2021).

NB, aan kiezers moet tijdens deze periode ruime gelegenheid worden geboden om een ondersteuningsverklaring af te leggen. Het is voor politieke partijen van groot belang dat kiezers daartoe in de gelegenheid worden gesteld. U dient er daarom voor te zorgen dat gedurende de periode dat de verklaringen kunnen worden afgelegd, altijd deskundig personeel aanwezig is, zodat de kiezer de verklaring kan afleggen. Ook andere (balie)medewerkers en/of telefonisten /

receptionisten dienen op de hoogte te zijn, zodat zij de kiezer die een ondersteuningsverklaring wil afleggen, op de juiste wijze kunnen informeren en doorverwijzen. Het is wenselijk en handig om deze informatie rondom het afleggen van een ondersteuningsverklaring ook op een makkelijk vindbare plaats op uw gemeentelijke website te plaatsen, bij voorkeur voorzien van een telefoonnummer/contactpersoon waarmee/met wie de politieke partij - respectievelijk de kiezer - contact kan opnemen voor het maken van om een afspraak te maken om de ondersteuningsverklaring af te leggen. Het is echter belangrijk dat een kiezer ook zonder afspraak een ondersteuningsverklaring kan afleggen. Gemeenten moeten hiervoor voldoende mogelijkheid bieden.

11. Enkele overige maatregelen uit de Tijdelijke wet

- De Tijdelijke wet regelt dat de kiezer zijn identiteitsbewijs aan het stembureau "toont", in plaats van het te overhandigen. Hetzelfde geldt voor de (papieren of digitale) kopie van het identiteitsdocument van een volmachtgever. Hiermee wordt voorkomen dat het identiteitsbewijs of de kopie van het identiteitsbewijs van de volmachtgever onnodig van hand tot hand gaat, omdat de identiteit van de kiezer of de volmachtgever ook kan worden gecontroleerd door het identiteitsbewijs uitsluitend te tonen. De stempas, kiezerspas en het volmachtbewijs dienen uiteraard wel te worden overhandigd aan het stembureau, omdat deze stembescheiden worden ingenomen.
- Het kan voorkomen dat kort voor de stemming een eerder aangewezen stemlokaal toch afvalt, vanwege omstandigheden in verband met maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. Denk aan een plotselinge uitbraak van het virus op de betreffende locatie, waardoor de beheerder op het laatste moment moet besluiten om de locatie niet langer beschikbaar te stellen als stemlocatie. De Tijdelijke wet regelt dat B&W in zo'n geval tot een dag voor de stemming nog een alternatieve locatie aanwijzen. Aangezien de kiezers in veel gevallen de informatie over de adressen van de stemlokalen al hebben ontvangen, moet een aanwijzing van de alternatieve locatie onverwijld openbaar worden gemaakt op de gemeentelijke website. Bij de ingang van de oorspronkelijke locatie moet een kennisgeving aan de kiezers worden bevestigd.
- De huidige Kieswet regelt, in artikel J 18, dat de stembus bij de tafel van het stembureau moet staan, binnen het bereik van het stembureaulid dat tot taak heeft om er toezicht op te houden dat de kiezer hun stembiljet in de stembus doen. De Tijdelijke wet regelt dat de stembus *zichtbaar* moet zijn voor dit stembureaulid. Zo is maatwerk mogelijk, bijvoorbeeld als dat nodig is in verband met de maatregelen om 1,5 meter afstand tussen personen te houden, waardoor in het stemlokaal een bepaalde looproute in acht moet worden genomen.